

MOR ÇATI
Kadın Sığınağı Vakfı

30 Eylül 2014, İstanbul

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI

TALEPTE BULUNAN

:Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

KONU

:Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) gereğince, 633 Numaralı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (633 No'lu KHK) ile, Sayın Bakanlığımızın yetkili ve görevli olduğu idari düzenlemelerin yapılmasına ilişkin taleplerimizin sunulmasıdır.

SAYI

: 2014/379

AÇIKLAMALAR

:

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (Mor Çatı), 1990 yılında kurulmuş olup, 1990 yılından bu yana, *aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan (dövülen, ırzına geçilen ve bu gibi kadınların sığınabilecekleri evler açmak, işletmek, yitirdikleri kendilerine güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak, onlarla dayanışmak, danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak, bir meslekleri varsa o mesleği icra etmelerine yardımcı olmak, işsiz olanlara mümkün olduğu kadar iş bulmak, işyerleri açmak, iş olanakları sağlamak, tüm kamuoyunu, kadına yönelik şiddetin son bulması için bilgilendirmek üzere bilimsel çalışmalar ve gerekli çalışmalar yapmak üzere her türlü girişimde bulunmak* amacıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Vakıf senedimizin ilgili bölümünü **EK-I** olarak sunarız

EK-I olarak sunulan vakıf senedimizden de görüleceği üzere, vakfın kuruluş amaçlarından biri erkek şiddetine maruz kalan kadın ve beraberindeki çocuklara sığınabilecekleri sığınakların açılması bu doğrultuda kamuoyu yaratılması ve devletin ilgili birimlerinden gerekli taleplerin yapılmasıdır.

İşbu idari başvurumuz ile, 633 No'lu KHK ile yetkili ve görevli olan Sayın Bakanlığımızın, kadına yönelik şiddet nedeni ile açılan ve faaliyete geçirilen, sığınakların – 05.01.2013 tarihli ve 28519 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, *Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında tanımlanan "konukevi"*- açılması, kurulması, idare edilmesinden sorumlu olması nedeni ile, mezkur idari düzenlemelerin, İstanbul Sözleşmesi ile uyumlaştırılması konusunda beyan ve taleplerimizi sunarız.

A) 633 No'lu KHK ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin yönetim ve koordinasyonundan sorumlu olup, normlar hiyerarşisine uygun olarak idari işlem yapma yetki ve görevine sahiptir.

MOR ÇATI
Kadın Sığınağı Vakfı

633 No'lu KHK, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın, kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektedir. Bu KHK'nın "Görevler" başlıklı 2. Maddesi'nin (ç) bendi uyarınca;

" kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkanlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, kadınlara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak. "

Olarak düzenlenmiştir. Aynı KHK ile, Bakanlığınız nezdinde faaliyet gösteren, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün görevleri, 9. Maddesi kapsamında, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığı önlemek, destek hizmetleri sunmak ve koordinasyon yapmak olarak düzenlenmiştir.

Nitekim, Anayasa ve 633 No'lu KHK'ya uygun olarak, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yetkili, görevli ve sorumlu olan Bakanlığınız tarafından, 5 Ocak 2013 tarihli Resmi Gazete ile Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in Amaç ve Kapsam başlıklı 1. Maddesi'nde, Yönetmelik'in amacı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına, belediyelere, il özel idarelerine ve sivil toplum kuruluşlarına ait kadın konuk evlerinin açılışı, işleyişi, hizmetin çeşit ve niteliği, denetimi, kurumlar arası işbirliği ile çalışanların görev ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek olarak tespit edilmiştir.

Yönetmelik'in 2. Maddesi uyarınca Yönetmelik'in dayanaklarından biri 633 No'lu KHK'dır.

Anayasa'nın 124. Maddesi uyarınca;

"Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını saptamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler."

Görülmektedir ki, 633 No'lu KHK ile, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık alanında önleme, yönetim, koordinasyon, teşkilatlanmaya ilişkin görevli olan Sayın Bakanlığınız, Anayasa'nın 124. Maddesi uyarınca, bu alanlarda kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını saptamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelikler çıkarmaya yetkilidir.

B) Şiddete maruz kalan kadın ve çocukların başvuracağı mekanizmalardan sığınakların, idari mevzuatta ve uygulamada "konukevi" olarak tanımlanması, uygulamada sorunlara neden olmakta ve bu merkezlerin ulaşılabilir olması ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3. Maddesi'nin (i) bendi uyarınca "konukevi" tanımlaması yapılmıştır. Bu tanımlamaya göre;

MOR ÇATI
Kadın Sığınağı Vakfı

“**Konukevi:** Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanması suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış ya da açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşunu,”

Erkek şiddetine maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların, şiddetten sığınmak için başvurdukları ve kendilerine çeşitli destek ve rehberlik hizmetlerinin sunulduğu sığınaklar, Yönetmelik isminde olduğu gibi, mevzuatta, bu birimler ile ilgili her türlü idari düzenlemede, resmi yazışmalarda “konukevi” olarak geçmektedir. Özellikle, birimlerin koordinasyonu, yönetimi çerçevesinde idari ifade konukevi olarak kullanılmaktadır.

Bununla birlikte, Yönetmelik’te düzenlenen tanımlamadan da görüleceği üzere, bu yerlerin resmi olarak konukevi, pratikte ise farklı farklı isimler ile açılması, uygulamada karışıklığa neden olmaktadır.

Önemle belirtmek isteriz ki, tüm dünyada, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların destek hizmeti alabileceği ve şiddetten kaçıp sığınabileceği bu yerler, İngilizcede “shelter” olarak ifade edilmektedir. Nitekim, İngilizce “shelter”, sığınak anlamına gelirken, yasal mevzuatımızda düzenlemiş olan “konukevi” ifadesinin İngilizcesi “guesthouse” olup bambaşka bir anlamı içermektedir.

Bununla birlikte, “sığınak” kelimesinin Türk Dil Kurumu sözlüğündeki tanımı, “çeşitli tehlikelerden korunmak için sığınılacak yer” iken, “konukevi” nin tanımı, “resmi veya özel kuruluşların kendi görevlilerinin yararlanması için yaptırdığı konut” olarak yapılmıştır.

Erkeklerin şiddeti sonucu öldürülme tehlikesi ile yaşayan, ruhsal ve fiziksel olarak kalıcı zararlar gören kadın ve çocukların ihtiyacı da kaçıp sığınabilecekleri sığınaklardır. Konukevi tanımı, geçiciliği, kısa süreli kalışı ve konuk olmayı vurgulamakta oysa ki, şiddete maruz kalan kadınlar ve çocuklar, gördüğü şiddet nedeni ile, yasal ve idari koruyucu-önleyici tedbirlerin alınmasına, yasalarda düzenlenen destek hizmetleri ile güçlenmeye ihtiyacı olan kişilerdir. Sığınaklar, konuk evlerinin aksine, şiddetten uzaklaşmak ve hayatta kalmak için can havliyle kaçtıkları yerler oldukları için sığınak olarak adlandırılmıştır. Sığınaklar, şiddete maruz kalan kadın ve beraberindeki çocukların, şiddetten uzak ve bağımsız bir hayatı nasıl elde edebileceğinin stratejisini kurduğu, şiddetin yarattığı sosyal ve psikolojik etkilerin üstesinden gelmeyi kolaylaştırıcı destekler verilen mekanlardır.

Sığınak ihtiyacı nedeni ile Mor Çati’ya başvuruda bulunan pek çok kadın, uygulamadaki, idari olarak konukevi ifadesinin yarattığı karmaşayı paylaşmaktadır. Konuk evi ifadesi, şiddet gören kadınlara, bu mekanlarda yasalarda düzenlenen rehberlik ve destek hizmetlerinin verileceği, şiddete karşı koruyucu ve önleyici tedbirlerin sağlanacağı mekanlar mı yoksa, sadece kısa bir süre kalabilecekleri bir barınma yeri mi olduğu konusunda sık sık karışıklık ortaya çıkarmaktadır.

Bahsi geçen tanım karmaşası, kadına yönelik şiddetle mücadele bakımından, gerek uluslararası mahkeme kararları ile gerekse de Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler gereğince devletin pozitif

MOR ÇATI
Kadın Sığınağı Vakfı

yükümlülüğü olarak tespit edilmiş olup, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların, şiddete karşı başvuru mekanizmalarının ulaşılabilir olması ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır. Pozitif yükümlülüğü uyarınca, devlet, başvuru mekanizmalarının idari yapısını, ulaşılabilir bir kamu hizmeti olarak sağlamak zorundadır.

C) Bakanlığınız tarafından yürütülen Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik kapsamında tanımlanan “konukevi” tanımlaması, İstanbul Sözleşmesi’ne aykırı olup, Yönetmelik düzenlemesinin yeniden, İstanbul Sözleşmesi’ne uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Türkiye devleti, uluslararası alanda, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ile bunlarla mücadeleyle ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin imzaya açılması ile, 11 Mayıs 2011 tarihinde, Sözleşme’nin ilk imzacısı devlet olmuş, Anayasa’nın 90. Maddesi uyarınca, 24 Kasım 2011 tarihinde yasama organında onama sürecini işletmiş ve Sözleşme’nin onayına ilişkin uygun bulma kanunu, 8 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

İstanbul Sözleşmesi kendi yürürlük şartlarının gerçekleşmesi ile, uluslararası alanda 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Önemle belirtmek isteriz ki, Sözleşme Türkiye devleti tarafından çekincesiz bir şekilde, taraf olunan sözleşmedir.

İstanbul Sözleşmesi’nin 23. Maddesi, şiddete maruz kalan kadın ve çocukların başvuracağı sığınakları düzenlemektedir. Nitekim, sözleşmenin resmi dili olan İngilizce dilinde yazılmış metninde, 23. Madde’nin başlığı, sığınak anlamına gelen, “shelter” olarak düzenlenmiştir. Nitekim, Sözleşme’ye imzacı olunması ile birlikte, Sözleşme’nin resmi Türkçe çevirisinin yapılmış ve Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

8 Mart 2012 tarihli ve 28227 Sayılı Resmi Gazete’de yer alan Sözleşme’nin resmi çevirisi de aynı doğrultuda söz konusu başvuru birimlerini, sığınak olarak tanımlamıştır.

Anayasal ilkeler doğrultusunda normlar hiyerarşisi gereğince, hiyerarşik bir sıralama içinde olan hukuki düzenlemeler, kendilerinden önce gelen hukuk kurallarına aykırı olamaz ve her bir hukuk kuralı kendisinden önce gelen, hukuki belgelere uygun olarak düzenlenmelidir.

İstanbul Sözleşmesi, Anayasa’nın 90. Maddesi uyarınca, usulüne göre yürürlüğe konulmuş olup, kanun hükmündedir. Bu nedenle normlar hiyerarşisi kapsamında daha altta olan tüzük ve yönetmelikler, kanunlara aykırı olamazlar. Nitekim, İstanbul Sözleşmesi’nin temel insan hakları ile ilgili bir sözleşme olması nedeni ile, kanunlar ile çelişki yaratan hükümler olduğu takdirde, kanunun üstünde olup, öncelikli uygulama alanına sahiptir.

İstanbul Sözleşmesi’nin 23. Maddesi uyarınca;

“Sığınmaevleri: Taraflar, kadın ve çocuklar başta olmak üzere, mağdurlara güvenli barınma imkanı sunmak ve onlara ilişkin önceden

MOR ÇATI
Kadın Sığınağı Vakfı

önlem almak amacı ile yeterli sayıda, kolay erişilebilir ve uygun sığınmaevleri kurmak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alır.”

Yukarıda açıklandığı üzere, 1 Ağustos 2014 tarihinde Türkiye'nin taraf olduğu, İstanbul Sözleşmesi'nin gereği nedeni ile, Bakanlığınız tarafından yürütülen yönetmelik kapsamında sığınakların, "konukevi" olarak tanımlanması, İstanbul Sözleşmesi'ne aykırılık teşkil ettiği gibi, uygulamada da pek çok açıdan kafa karışıklığına neden olmakta ve bu başvuru merkezlerini kolay ulaşılabilir olmaktan çıkarmaktadır. Bu birbiri ile çelişen, uyumsuz mevzuatın, Bakanlığınızca, giderilmesi ve üst hukuk normu olan İstanbul Sözleşmesi'ne uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

SONUÇ VE TALEP :

Yukarıda açıklamış olduğumuz nedenler ile Sayın Bakanlığınızdan;

- Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelikte geçen "**konukevi**" ifadelerinin İstanbul Sözleşmesi'ne uygun biçimde "**sığınak**" olarak değiştirilerek , sözleşmeye uygun hale getirilmesini talep ederiz.

Saygılarımızla,

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Seda Çavuşoğlu
Vakıf Başkanı
TC. Kimlik No:

Açelya Uçan Karadeniz
Başkan Yardımcısı
TC. Kimlik No: